

## Veckans växt v. 38 2007

### Tidlösa *Colchicum autumnale*



Tidlösan är en knölväxt. Den blommar oftast på hösten med krokusliknade blommor, men det finns arter som blommar både på vintern och på våren. Enklaste sättet att se skillnad på en krokus och en tidlösa är att räkna ståndarna. Krokusen har 3 ståndare medan tidlösan har 6 ståndare. Tidlösans blad kommer först på våren. Dessa är gröna, glansiga och upp till 30 cm stora.

Det finns ett 60-tal arter av tidlösor eller nakna jungfrun som de också kallas för. De tillhör familjen *Colchicaceae* och finns vildväxande från Portugal och Nordafrika i väster, genom Europa och Asien fram till Himalaya i öster.

Namnet *Colchicum* kommer från Colchis som är en region i Georgin, där en del arter växer i stora mängder.

Tidlösan är mycket giftig, det gäller växtens alla delar. Giftet heter colchicin och används bland annat till att titta på växters kromosomer eftersom giftet stör celldelningen.



Det fantastiska med tidlösor är att de kan blomma utan vatten eller jord. Det är bara att lägga knölen i fönstret och vänta.

Den art som har odlats längst i vårt land är *C. autumnale* som på svenska heter tidlösa. Den kom till Skandinavien redan under 1400-talet och Rudbeck den äldre odlade den i Uppsala Botaniska trädgård år 1666.

Knölarna blir 6 cm långa och 4 cm breda med mörkbrunt skal. Från varje knöl kommer det 1-6 bägarformade blommor. Dessa är ca 10 cm stora och blekt rosalila i färgen med gula ståndare. Men det finns stor variation inom arten. Tidlösan är nästan härdig i hela landet. Ett gammalt tecken för trädgårdsmästare är, "att då *Colchicum autumnale* blommar upp, stunda de första farliga nattfrosterna."

Det finns många sorter av tidlösa, några exempel är; 'Alboplenum' som har en vit och fylld blomma, 'Album' enkel vitblommig och 'Pleniflorum' som är fylld och rosa.

Det äldsta växttipset som har kommit in till lök- och knöluppet är en tidlösa. Den kommer från Steninge i Uppland där den lär ha vuxit redan 1839 i stora mängder.

Text och foto: Anita Ireholm, Pom